

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet regeringens proposition 2000/01:43 om ändringar i atomansvarighetslagen jämte två med anledning av propositionen väckta motioner. Vidare behandlas tre motioner som väckts under allmänna motionstiden 1999 respektive 2000.

I propositionen föreslås ett utökat skadeståndsansvar för innehavare av atomanläggningar. Förslaget innebär att ansvarsbeloppet för innehavare av s.k. normalriskanläggningar höjs från 175 miljoner särskilda dragningsrätter (SDR) till 300 miljoner SDR, vilket motsvarar omkring 3,3 miljarder kronor. Enligt regeringen är målsättningen att ett obegränsat ansvar för anläggningsinnehavarna skall införas snarast möjligt.

Vidare föreslås i propositionen att Sverige skall avge en förklaring i enlighet med en rekommendation av OECD:s råd, som avser omfattningen av det s.k. gemensamma statsansvaret. Till följd härav föreslås att det maximibelopp som anges i 31 § atomansvarighetslagen höjs från nuvarande 300 miljoner SDR till 425 miljoner SDR. Slutligen föreslår regeringen en ändring av det särskilda statsansvaret enligt 31 a § atomansvarighetslagen, så att det sammanlagda belopp som står till förfogande för ersättning höjs från tre till sex miljarder kronor.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 april 2001.

Företrädare för Vattenfall AB, Sydkraft AB och Birka Kraft AB har inför utskottet den 18 januari 2001 framfört synpunkter i ärendet.

Utskottet tillstyrker bifall till propositionen och avstyrker samtliga motioner.

Till betänkandet har fogats två reservationer och ett särskilt yttrande.

Propositionen

I proposition 2000/01:43 föreslår regeringen (Justitiedepartementet) – efter hörande av Lagrådet – att riksdagen

1. godkänner att regeringen avger en förklaring i enlighet med OECD:s Råds rekommendation av den 26 november 1992 angående tillämpningen av konventionen den 31 januari 1963 utgörande tillägg till Pariskonventionen den 29 juli 1960 om skadeståndsansvar på atomenergins område, som den har ändrats genom tilläggsprotokoll den 28 januari 1964 och den 16 november 1982,

2. antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i atomansvarighetslagen (1968:45).

Lagförslaget har intagits som bilaga till betänkandet.

2000/01:LU7

Motionerna

Motioner väckta med anledning av propositionen

2000/01:L5 av Rolf Åbjörnsson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen avslår regeringens proposition 2000/01:43 Ändringar i Atomansvarighetslagen.

2000/01:L6 av Stig Rindborg m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till ändringar i atomansvarighetslagen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökat skadeståndsansvar kopplat till slopad särskild produktions-skatt.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1999

1999/2000:N228 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översynen av atomansvarighetslagen.

1999/2000:N274 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ta bort ansvarsgränsen i atomansvarighetslagen och införa ett obegränsat strikt ansvar,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att krav på det egna kapitalets storlek och/eller på motsvarande ekonomiska garantier uttrycks i lag,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett ömsesidigt nationellt skadeståndsansvar för kärnkraftsindustrin i Sverige,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bilaterala riskdelningsavtal för att täcka kärnkraftsindustrins skadeståndsansvar vid atomolyckor.

Motion väckt under den allmänna motionstiden 2000

2000/01:N387 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att krav på det egna kapitalets storlek och/eller på motsvarande ekonomiska garantier uttrycks i lag.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett ömsesidigt nationellt skadeståndsansvar för kärnkraftsindustrin i Sverige.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bilaterala riskdelningsavtal för att täcka kärnkraftsindustrins skadeståndsansvar vid atomolyckor.

11. Riksdagen begär att regeringen utreder en svensk reaktorolyckas totala kostnader i enlighet med vad som anförs i motionen.

Utskottet

Bakgrund

Regler om ansvar för skador som uppkommer i samband med verksamhet inom atomanläggningar finns i atomanvarsighetslagen (1968:45). Denna lag bygger på två internationella konventioner. Den ena konventionen är 1960 års Pariskonvention om skadeståndsansvar på atomenergins område, som föreskriver att innehavaren av en atomanläggning är ansvarig för atomskador oberoende av vållande, dvs. innehavarens ansvar är strikt. Den andra konventionen är en i Bryssel år 1963 avslutad tilläggskonvention till Pariskonventionen, som innehåller regler om supplerande statsansvar för atomskador.

Både Pariskonventionen och Brysselkonventionen har tillkommit inom ramen för verksamheten inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och syftar till en enhetlig regional reglering av atomansvarsfrågan i Västeuropa. Sverige är anslutet till båda konventionerna. Pariskonventionen har därutöver tillträtts av Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Italien, Nederländerna, Norge, Portugal, Spanien, Storbritannien, Turkiet och Tyskland. Av dessa är samtliga utom Grekland, Portugal och Turkiet också anslutna till tilläggskonventionen.

Enligt Pariskonventionen kan anläggningsinnehavarens ansvar bestämmas till 15 miljoner särskilda dragningsrätter (SDR). En dragningsrätt motsvarar i dag ungefär elva svenska kronor. Beloppet får dock sättas högre eller lägre än detta riktvärde men får inte i något fall understiga 5 miljoner SDR. Innehavaren måste ha en försäkring eller annan ekonomisk garanti som täcker ansvarsbeloppet. Anläggningsinnehavarnas ersättningsansvar har i de olika konventionsstaterna kommit att variera kraftigt under de år som har gått sedan Pariskonventionen trädde i kraft. Vissa stater har höjt nivåerna med betydande belopp medan andra stater har kommit att ligga kvar i närheten av de miniminivåer som konventionen anger. Mot denna bakgrund antog OECD:s atomenergiorgan NEA (Nuclear Energy Agency) år 1990 en rekommendation enligt vilken konventionsstaterna bör sträva efter att i sina nationella lagstiftningar höja anläggningsinnehavarnas ersättningsansvar till 150 miljoner SDR.

Pariskonventionen är för närvarande föremål för en omfattande översyn. De huvudfrågor som behandlas under den pågående revideringen gäller bl.a. konventionens geografiska tillämpningsområde, ansvarsbelopp, obegränsat ansvar och definitionen av begreppet "atomskada". Såvitt gäller frågan om obegränsat ansvar råder för närvarande enighet om att det i konventionen

skall införas en regel som möjliggör för konventionsstaterna att ålägga anläggningsinnehavare ett obegränsat ansvar. Revideringsarbetet beräknas vara slutfört under innevarande år.

Enligt tilläggskonventionen betalas kompletterande ersättning av statsmedel om ansvarsbeloppet enligt Pariskonventionen inte räcker till full ersättning åt de skadelidande. Systemet enligt konventionerna verkar i flera steg. Anläggningsinnehavarens ansvar utgör det första steget. Det andra steget betalas av den stat där anläggningen är belägen och löper från gränsen för första steget, dvs. anläggningsinnehavarens ansvar, upp till 175 miljoner SDR. Till det tredje steget, som löper i intervallet mellan 175 miljoner SDR och 300 miljoner SDR, skall de stater som är anslutna till tilläggskonventionen (s.k. Brysselstater) gemensamt betala efter en särskild formel.

Atomansvarighetslagen innehåller i 17 och 28–31 §§ regler som föranletts av de båda nyssnämnda konventionerna. Sedan den 1 juli 1995 gäller att anläggningsinnehavaren svarar upp till 175 miljoner SDR (prop. 1994/95:134, bet. LU25, rskr. 304). Det betyder att de två första stegen i konventionerna har reducerats till ett, och att det är anläggningsinnehavaren som står för detta. I intervallet 175–300 miljoner SDR svarar svenska staten gemensamt med övriga Brysselstater. OECD:s råd antog under år 1992 en rekommendation som innebär att Brysselstaterna skall avge en förklaring i en underrättelse till konventionens depositarie. Staterna skall förklara att om lagstiftningen i en Brysselstat ålägger anläggningsinnehavare ett ansvarsbelopp som överstiger 175 miljoner SDR för varje olycka, skall de övriga staterna inte åberopa artikel 3 i konventionen för att vägra att bidra upp till 125 miljoner SDR för att täcka en atomskada som överstiger 300 miljoner SDR.

Utöver de av konventionerna föranledda reglerna om betalningsansvar har i atomansvarighetslagen år 1982 förts in ytterligare ett steg som innebär ett ansvar för svenska staten. Enligt denna bestämmelse, 31 a §, skall svenska staten, i de fall en anläggningsinnehavare här i landet är ansvarig, betala ersättning med sammanlagt 3 miljarder kronor per olycka. I detta belopp är ersättningarna enligt de tidigare stegen inräknade. Värdeutvecklingen på den särskilda dragningsrätten har lett till att maximibeloppet i steg tre överskrider vad som kan betalas ut enligt det fjärde ersättningssteget. Det innebär att någon ersättning för närvarande inte kan betalas ut enligt detta ersättningssteg.

Om det ansvarsbelopp som gäller enligt de ovan redovisade stegen inte räcker till ersättning för uppkommen skada, skall dessutom enligt 33 § gottgörelse beredas av statsmedel enligt grunder som fastställs genom särskild lagstiftning.

År 1996 förordnades en särskild utredare av regeringen för att utreda vissa frågor rörande ersättningsansvaret för atomskador. Utredarens överväganden och förslag till lagändringar redovisades i promemorian (Ds 1997:55) Ändringar i atomansvarighetslagen. Promemorian har remissbehandlats.

Härefter anordnade Justitiedepartementet våren 1998 ett möte med företrädare för bl.a. kärnkraftsindustrin och försäkringsbranschen angående ändringar i atomansvarighetslagen. I en promemoria som var upprättad i ärendet anmärktes att det inte torde vara förenligt med Pariskonventionen att ålägga

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen behandlas frågan om ett utökat skadeståndsansvar för innehavare av atomanläggningar. Regeringen anser att skadeståndsansvaret i första hand bör bäras av kärnkraftsindustrin, och målsättningen är att ett obegränsat ansvar för anläggningsinnehavarna skall införas snarast möjligt. I avvaktan på att Pariskonventionen revideras föreslår regeringen att det högsta belopp som innehavaren av en atomanläggning i Sverige ansvarar för skall höjas från 175 miljoner SDR till 300 miljoner SDR, vilket motsvarar omkring 3,3 miljarder kronor.

Regeringen föreslår också att Sverige skall avge en förklaring i enlighet med den år 1992 av OECD:s råd antagna rekommendationen, som avser omfattningen av det s.k. gemensamma statsansvaret. Till följd härav föreslås att det maximibelopp som anges i 31 § atomansvarighetslagen höjs från nuvarande 300 miljoner SDR till 425 miljoner SDR. Vidare föreslås i propositionen en ändring av det särskilda statsansvaret enligt 31 a § atomansvarighetslagen, så att det sammanlagda belopp som står till förfogande för ersättning enligt atomansvarighetslagen höjs från tre till sex miljarder kronor.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 april 2001.

I syfte att förbereda övergången till ett obegränsat ansvar avser regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå hur ett obegränsat ansvar bör genomföras i atomansvarighetslagen.

Motionerna

I motion 2000/01:L5 av Rolf Åbjörnsson m.fl. (kd) anförs att propositionens förslag på ett olämpligt sätt föregriper den pågående översynen av Pariskonventionen. Enligt motionärerna är det vidare omöjligt att överblicka konsekvenserna av den föreslagna utökningen av skadeståndsansvaret för anläggningsinnehavare, bl.a. såvitt avser tillgänglig försäkringskapacitet. I motionen påpekas att hänsyn också bör tas till att den svenska kärnkraftsindustrin verkar på en internationell marknad i global konkurrens. Motionärerna yrkar mot den nu angivna bakgrunden att propositionen avslås.

Även Stig Rindborg m.fl. (m) yrkar i motion 2000/01:L6 att regeringens förslag skall avslås (yrkande 1). Motionärerna ställer sig i och för sig inte avvisande till en utökning av kärnkraftsindustrins ansvar men anser att detta måste kopplas till ett borttagande av skatten på kärnkraftsel. Genom denna skatt och genom det strikta skadeståndsansvaret utan regressmöjligheter bär kärnkraften enligt motionärerna i högre grad än övriga energislag själv sina kostnader. I motionen föreslås ett tillkännagivande med denna innebörd (yrkande 2).

Bo Lundgren m.fl. (m) anser i motion 1999/2000:N228, som väckts under den allmänna motionstiden år 1999, att strävan bör vara att åstadkomma någon form av regressrätt som säkerställer att staten vid ett större skadefall kan återkräva medel intill dess att reaktorägarens eget kapital är helt förbru-

kat. I motionen hemställs om ett tillkännagivande till regeringen om översynen av atomansvarighetslagen (yrkande 15).

I två motioner från allmänna motionstiden 1999 respektive 2000 begärs tillkännagivanden, främst om ett utökat skadeståndsansvar för kärnkraftsindustrin. Om kärnkraftsindustrin ålades ett obegränsat skadeståndsansvar i händelse av en reaktorolycka skulle enligt motionärerna kärnkraftsindustrins samhällsekonomiska kostnader bli bättre belysta. I motion 1999/2000:N274 av Birger Schlaug m.fl. (mp) från allmänna motionstiden 1999 förespråkas sålunda att ansvarsgränsen i atomansvarighetslagen tas bort och att krav på företagets egna kapital eller motsvarande ekonomiska garantier anges i lag. Vidare anser motionärerna att ett ömsesidigt nationellt skadeståndsansvar för kärnkraftsindustrin i Sverige bör införas, liksom att initiativ till bilaterala avtal med framför allt Tyskland och USA bör tas för att få till stånd risk-spridning mellan kärnkraftsföretag i flera länder (yrkandena 8–11). Motion 2000/01:N387 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp) från allmänna motionstiden år 2000 har motsvarande innehåll (yrkandena 8–10). I motionen föreslås därutöver att riksdagen hos regeringen skall begära att en parlamentariskt sammansatt kommission ges i uppdrag att utreda totalkostnaderna för en svensk reaktorolycka (yrkande 11).

Utskottets ställningstaganden

Våren 1995, i samband med riksdagens beslut att höja anläggningsinnehavarnas ansvarsbelopp för atomskador till nuvarande nivå, behandlade utskottet ett stort antal motioner som innefattade olika långt gående krav på en ytterligare höjning av anläggningsinnehavarnas skadeståndsansvar. Utskottet strök då under att det självfallet är angeläget att skadeståndsreglerna på atomansvarighetsområdet är utformade så att de som drabbas av en olycka får full ersättning för sina skador. Vidare uttalade utskottet som sin grundinställning att ansvaret för atomskador i första hand bör bäras av kärnkraftsindustrin. Däremot ifrågasatte utskottet om det var förenligt med Pariskonventionen att ålägga anläggningsinnehavarna ett obegränsat ansvar. Mot bl.a. den bakgrunden avstyrkte utskottet då aktuella motioner men ansåg det samtidigt angeläget att regeringen noga följde utvecklingen på området och, efter hand som förhållandena medgav ett ytterligare ökat skadeståndsansvar för anläggningsinnehavarna, återkom med förslag till riksdagen i saken. Vidare utgick utskottet från att regeringen verkade för att även framtida kapacitetsökningar på försäkringsmarknaden kom att ställas till förfogande för höjningar av ansvarsförsäkringarna och därmed också möjliggöra en höjning av det belopp med vilket anläggningsinnehavaren svarar. Därutöver framhöll utskottet det angelägna i att regeringen även verkade på det internationella planet för att ta till vara de möjligheter som finns till förbättringar av ansvarssystemet vid atomskador (bet. 1994/95:LU25).

Utskottet kan inte finna annat än att de förslag som regeringen lägger fram i förevarande proposition ligger i linje med vad utskottet uttalade år 1995 och att lagförslagen dessutom är förenliga med Sveriges konventionsåtaganden på atomansvarighetsområdet. Atomansvarighetspolitikens främsta mål måste, enligt utskottets mening, vara att tillgodose de skadelidandes berättigade

krav på ersättning för atomskador, och utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att ersättningsansvaret för sådana skador i första hand bör bäras av kärnkraftsindustrin. Självfallet måste emellertid utformningen av anläggningsinnehavarnas ersättningsansvar vara förenlig med Sveriges åtaganden enligt Pariskonventionen. Det ansvarsbelopp som fastställs måste, i enlighet med denna konvention, kunna täckas av en försäkring eller annan ekonomisk säkerhet. Att införa ett obegränsat ansvar för anläggningsinnehavarna är, som regeringen påpekar, således inte förenligt med konventionen i dess nuvarande lydelse. I avvaktan på en revidering av Pariskonventionen måste anläggningsinnehavarnas ansvar vara begränsat.

Vad först gäller de invändningar mot regeringens förslag som återfinns i motion 2000/01:L5 avseende förslaget konsekvenser, framgår av propositionen att tillgänglig försäkringskapacitet för närvarande medger ett ansvarsbelopp som uppgår till det av regeringen föreslagna. I enlighet med vad regeringen anfört torde den föreslagna höjningen, enligt utskottets bedömning, inte leda till sådana svårigheter från konkurrenssynpunkt att det finns anledning att inte till fullo utnyttja denna försäkringskapacitet. Utskottet är mot nu angiven bakgrund ense med regeringen om att ansvarsbeloppet för innehavare av en atomanläggning för annat ändamål än framställning, bearbetning och förvaring av obestrålat uran skall höjas till 300 miljoner SDR per olycka.

När det sedan gäller det i motion 2000/01:L6 framförda önskemålet om ett avskaffande av skatten på kärnkraftsel kan utskottet konstatera att riksdagen för mindre än tre månader sedan avslagit motioner om en sänkning av ifrågavarande skatt (se bet. 2000/01:FiU1). Lagutskottet är inte berett att inom ramen för förevarande lagstiftningsärende förorda något sådant riksdagens initiativ som begärts i motionen.

Inte heller i fråga om det gemensamma statsansvaret enligt tilläggskonventionen eller såvitt avser det särskilda statsansvaret föranleder propositionens förslag några erinringar från utskottets sida.

Beträffande det i motion N228 begärda tillkännagivandet om regressrätt för staten gentemot anläggningsinnehavarna kan utskottet konstatera att staten redan enligt 35 § atomansvarighetslagen har regressrätt gentemot den ansvarige anläggningsinnehavaren för ersättning som staten har betalat ut till följd av att en skadelidande har visat att han eller hon inte kunnat få ut ersättning från anläggningsinnehavarens försäkringsgivare. När det däremot gäller ersättning av statsmedel som utgår på grund av det gemensamma statsansvaret eller det särskilda statsansvaret är anläggningsinnehavaren inte solidariskt ansvarig med staten. Den svenska lagen bygger i detta hänseende på Pariskonventionen och tilläggskonventionen. En sådan regressrätt som efterfrågas i motionen skulle därför förutsätta en ändring av Paris- och Brysselkonventionerna. Mot denna bakgrund bör det, enligt utskottets mening, inte införas någon ytterligare regressrätt för staten.

Med det anförda tillstyrker utskottet bifall till propositionen och avstyrker motionerna 2000/01:L5, 2000/01:L6 yrkandena 1 och 2 samt 1999/2000:N228 yrkande 15.

Vad slutligen gäller de i motionerna 1999/2000:N274 och 2000/01:N387 upptagna förslagen om den framtida utformningen av ersättningssystemet vid

atomskada vill utskottet hänvisa till att det av propositionen framgår att regeringen, i syfte att förbereda övergången till ett obegränsat ansvar, avser att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå hur ett sådant ansvar bör genomföras i atomansvarighetslagen. Några uttalanden från riksdagens sida som föregriper utredningsarbetet bör, enligt utskottets mening, inte komma i fråga. Utskottet avstyrker därmed motionerna 1999/2000:N274 yrkandena 8–11 och 2000/01:N387 yrkandena 8–11.

Med anledning av vad kärnkraftsindustrin anfört den 18 januari 2001 vill utskottet avslutningsvis understryka betydelsen av att olika intressegrupper och berörda parter i det fortsatta lagstiftningsarbetet liksom hittills får komma till tals.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avslag på propositionen*

att riksdagen med bifall till propositionen samt med avslag på motionerna 2000/01:L5, 2000/01:L6 och 1999/2000:N228 yrkande 15 *dels* godkänner att regeringen avger en förklaring i enlighet med OECD:s råds rekommendation av den 26 november 1992 angående tillämpningen av konventionen den 31 januari 1963 utgörande tillägg till Pariskonventionen den 29 juli 1960 om skadeståndsansvar på atomenergis område, som den har ändrats genom tilläggsprotokoll den 28 januari 1964 och den 16 november 1982, *dels* antar regeringens förslag till lag om ändring i atomansvarighetslagen (1968:45),

res. 1 (m)

res. 2 (kd)

2. beträffande *ersättningssystemets framtida utformning*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N274 yrkandena 8–11 och 2000/01:N387 yrkandena 8–11.

Stockholm den 13 februari 2001

På lagutskottets vägnar

Tanja Linderborg

I beslutet har deltagit: Tanja Linderborg (v), Rolf Åbjörnsson (kd), Stig Rindborg (m), Karin Olsson (s), Henrik S Järrel (m), Nikos Papadopoulos (s), Elizabeth Nyström (m), Marina Pettersson (s), Christina Nenes (s), Tasso Stafilidis (v), Kjell Eldensjö (kd), Berit Adolfsson (m), Anders Berglöv (s), Viviann Gerdin (c), Ana Maria Narti (fp), Christina Pettersson (s) och Raimo Pärssinen (s).

1. Avslag på propositionen (mom. 1)

Stig Rindborg, Henrik S Järrel, Elizabeth Nyström och Berit Adolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med ”Våren 1995” och på s. 7 slutar med ”yrkande 15” bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som anförts i motion 2000/01:L6 anser utskottet att utgångspunkten bör vara att de olika kraftslagen skall bära sina egna kostnader. Genom den förhållandevis höga skatten på kärnkraftsel och genom det strikta skadeståndsansvaret utan regressmöjligheter har emellertid kärnkraften kommit att få bära sina kostnader i högre grad än övriga energislag. Som motionärerna påpekar är den särskilda skatten på kärnkraftsel t.ex. långt högre än vad försäkringspremierna rent teoretiskt skulle kunna uppgå till vid ett utökat skadeståndsansvar för kärnkraftsindustrin. Härtill kommer att den belastning som skatten utgör också medför en försämrad konkurrenskraft, såväl gentemot övriga kraftslag i landet som gentemot utländskt belägna kärnkraftsproducenter.

Utskottet ställer sig mot den nu angivna bakgrunden i och för sig inte avvisande till en höjning av kärnkraftsindustrins ansvar men anser att detta måste kopplas till ett borttagande av skatten på kärnkraftsel. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag i enlighet härmed och i sammanhanget överväga införandet av en rätt för staten att från anläggningsinnehavaren återkräva medel som staten betalat ut i kompletterande ersättning med anledning av en atomolycka. I avvaktan på att regeringen återkommer med förslag i enlighet med vad utskottet nu anført bör de i proposition 2000/01:43 framlagda förslagen, enligt utskottets mening, avslås.

Vad utskottet nu anført bör riksdagen, med bifall till motionerna 1999/2000:N228 yrkande 15 och 2000/01:L6 samt med anledning av motion 2000/01:L5, som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *avslag på propositionen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:N228 yrkande 15 och 2000/01:L6 samt med anledning av motion 2000/01:L5

dels avslår regeringens proposition 2000/01:43,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

2. Avslag på propositionen (mom. 1)

Rolf Åbjörnsson och Kjell Eldensjö (båda kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med ”Våren 1995” och på s. 7 slutar med ”yrkande 15” bort ha följande lydelse:

I enlighet med vad som anförts i motion 2000/01:L5 finns skäl att ifrågasätta de i propositionen föreslagna lagändringarna som, enligt utskottets mening, på ett olyckligt sätt föregriper den pågående översynen av Pariskonventionen. Härtill kommer, som motionärerna påpekar, att det i dag är omöj-

ligt att överblicka konsekvenserna av det i propositionen föreslagna utökade skadeståndsansvaret för innehavare av atomanläggningar, inte minst såvitt avser tillgänglig försäkringskapacitet. Hänsyn bör också enligt utskottet tas till att den svenska kärnkraftsindustrin verkar på en internationell marknad i global konkurrens. Eftersom marknaden för el skall avregleras inom EU bör man nu i stället sträva efter att harmonisera de åtaganden och det ansvar som läggs på den svenska kärnkraftsindustrin. Sammanfattningsvis anser utskottet att det är olämpligt att införa lagändringar när förutsättningarna för dessa är oklara och vars effekter inte är tillräckligt utredda.

Mot den nu angivna bakgrunden anser utskottet att riksdagen, med bifall till motion 2000/01:L5, med anledning av motion 2000/01:L6 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1999/2000:N228 yrkande 15 och 2000/01:L6 yrkande 2, bör avslå samtliga i propositionen framlagda förslag.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *avslag på propositionen*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:L5, med anledning av motion 2000/01:L6 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1999/2000:N228 yrkande 15 och 2000/01:L6 yrkande 2 avslår regeringens proposition 2000/01:43,

Särskilt yttrande

Atomansvarighetslagen

Ana Maria Narti (fp) anför:

Proposition 2000/01:43 föreslår att det högsta belopp som innehavaren av en atomanläggning i Sverige ansvarar för samt det särskilda statsansvaret höjs. I propositionen föreslås också att Sverige skall avge en förklaring i enlighet med en rekommendation av OECD:s råd. Folkpartiet liberalerna stöder dessa förslag men vill påpeka att andra av propositionens synpunkter är oacceptabla för partiet. Regeringen aviserar att den avser införa ett obegränsat ansvar för innehavare av atomanläggning. En särskild utredare skall få i uppdrag att föreslå hur ett obegränsat ansvar genomförs i lagtexten.

Folkpartiet motsätter sig med kraft tanken på ett obegränsat ansvar. Idén visar hur märklig regeringens uppfattning är om olika parters roll i samhällslivet. Det är i själva verket en genuint offentlig uppgift att svara för det yttersta skyddet i samhället mot naturkatastrofer eller vid stora olyckor. När alla andra resurser är uttömda skall staten kunna fungera som den yttersta skyddsvallen. Behovet av detta har under senare tid demonstrerats, bl.a. vid översvämningarna under sommaren. Regeringen avdelade också medel för detta. Det som är en genuint offentlig uppgift kan inte vältras över på andra aktörer i samhället.

En utredning om dessa frågeställningar måste ta ett mycket vidare grepp än det som regeringen uppenbarligen avser att göra. Det kan vara motiverat att diskutera gränsdragningar mellan det offentliga och privata ansvaret i olika avseenden, men då bör det inte enbart avse atomansvarighet utan även andra

typer av stora olyckor eller naturkatastrofer såsom dammolyckor, stora översvämningar m.m. Man bör diskutera vad som är ett rimligt privat respektive offentligt ansvar. I detta sammanhang måste också frågor om försäkringskapacitet, återförsäkringsmöjligheter och internationell konkurrenskraft för verksamhet i Sverige beaktas.

2000/01:LU7

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionerna	2
Motioner väckta med anledning av propositionen	2
Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1999	2
Motion väckt under den allmänna motionstiden 2000	2
Utskottet	3
Bakgrund.....	3
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	5
Motionerna.....	5
Utskottets ställningstaganden.....	6
Hemställan	8
Reservationer.....	9
1. Avslag på propositionen (m).....	9
2. Avslag på propositionen (kd).....	9
Särskilt yttrande.....	10
Atomansvarighetslagen.....	10
Bilaga Propositionens lagförslag	12